

Katarzyna Myśliwiec

"Mistrzostwo zawodowe nauczycieli wczesnej edukacji. Istota, treść, uwarunkowania", Anna Szkolak, Kraków 2013 : [recenzja]

Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna nr 1, 95-96

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R E C E N Z J E

Anna Szkolak, *Mistrzostwo zawodowe nauczycieli wczesnej edukacji. Istota, treść, uwarunkowania*, Wydawnictwo Attyka, Kraków 2013, 205 s.

Zawód nauczyciela od zawsze postrzegany był jako jeden z najtrudniejszych. Od nauczycieli wymaga się mistrzowskiego wykonywania swoich obowiązków. Nie pozwala się im na popełnianie błędów, żadne ich potknięcie nie pozostanie niezauważone. Dobry nauczyciel musi być więc mistrzem w swym fachu. Jak ten cel osiągnąć? Pomocą w odpowiedzi na to pytanie będą na pewno badania, które pokazują, „jakimi są ci, którzy w opinii innych i środowiska uchodzą za nauczycieli wybitnych, mistrzów, na których patrzą z podziwem inni, a zaczynając swoją przygodę z zawodem — chcą naśladować” (s. 3).

Anna Szkolak podjęła w swej publikacji ważny dla współczesnej edukacji problem kompetencji i profesjonalizmu nauczyciela wczesnej edukacji. Pozycja ta zawiera charakterystykę stanu i zasobu kompetencji nauczycielskich oraz czynników determinujących ich rozwój. Czynniki są ważne z punktu widzenia wymogów praktyki szkolnej, reformy edukacyjnej, a także — potrzeb kształcenia przyszłych nauczycieli oraz organizowanych form doskonalenia.

Publikacja składa się z trzech rozdziałów. Rozdział pierwszy, zatytułowany *Portret mistrza w zawodzie nauczyciela wczesnej edukacji w świetle badań i opracowań naukowych*, Autorka poświęciła mistrzostwu pedagogicznemu. Omawia kompetencje zawodowo-pedagogiczne nauczycieli jako warunek osiągnięcia sukcesu zawodowego oraz mistrzostwa pedagogicznego. W rozdziale tym podejmuje dyskusję, określa i uzasadnia własne stanowisko w tej kwestii.

W drugim rozdziale pracy, pt. *Metodologia badań własnych*, Autorka opisuje cele badań, problematykę badawczą, hipotezy, zmienne i ich wskaźniki. Charakteryzuje wykorzystane metody i techniki badawcze, opisuje i uzasadnia organizację, teren i zakres badań.

Celem badań A. Szkolak było ustalenie zasobu kompetencji zawodowych nauczycieli wczesnej edukacji na poszczególnych etapach ich kariery zawodowej, a także momentu, w którym osiągają oni szczyt swojego profesjonalnego rozwoju, oraz rozpoznanie czynników, które ten rozwój warunkują. Stałe doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji, usytuowanie szkoły, w której nauczyciel pracuje, w określonym środowisku lokalnym oraz takie czynniki, jak: wiek, staż

pracy, wykształcenie, osiągnięty stopień awansu zawodowego, warunkują — zdaniem Autorki — rozwój zawodowy nauczycieli.

Główny problem badawczy został sformułowany w postaci pytania: „Jakimi kompetencjami powinien dysponować współczesny nauczyciel wczesnej edukacji i jakie uwarunkowania decydują o jego profesjonalnym rozwoju?” Nauczyciele, dyrektorzy szkół i doradcy metodyczni oceniali osiągnięty stan rozwoju w trójstopniowej skali. Łącznie zebrano materiał empiryczny w postaci 529 ankiet od nauczycieli i 424 od dyrektorów szkół.

Autorka przedstawiła wyniki badań własnych w rozdziale trzecim, pt. *Mistrzostwo zawodowe nauczycieli wczesnej edukacji i jego uwarunkowania w świetle badań własnych*. W tej części publikacji czytelnik znajdzie odpowiedź na pytanie, czy istnieje związek między kompetencjami pedagogicznymi a stopniem awansu zawodowego, oraz opis sylwetki nauczyciela-mistrza w apogeum jego rozwoju zawodowego.

Problematyka poruszana przez Autorkę powinna być ważna dla wszystkich nauczycieli, zarówno tych początkujących — studentów, nauczycieli stażystów, jak i tych, których kariera zawodowa rozpoczęła się wiele lat temu. Ta publikacja będzie inspiracją dla każdego, kto nie bagatelizuje roli nabywania kompetencji zawodowych. Podjęta w niej tematyka jest zawsze aktualna, a przedstawione badania dostarczają nowych informacji.

W toku ubiegania się o kolejne stopnie awansu zawodowego zapominamy często o istocie tego procesu — dążeniu do osiągnięcia mistrzostwa pedagogicznego. Kompetencje nauczycieli klas młodszych uzależnione są od ustawicznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Im wyższe kwalifikacje zdobędziemy w drodze doształcania czy doskonalenia, tym lepszy efekt pedagogiczny osiągniemy.

Podsumowując, pragnę przytoczyć fragment opisywanej monografii, w którym Autorka trafnie wyjaśnia motywację podjętych przez siebie badań, które — jej zdaniem — „pomogą uchylić choćby rąbek tajemnicy zawodowego mistrzostwa nauczycieli wczesnej edukacji, a tak uchwycone i opisane, będą mogły stać się wytyczną lub choćby sugestią do starań we własnym pragnieniu zawodowej doskonałości autorki, jak i tych wszystkich, którzy z tej wiedzy zechcą skorzystać”.

Katarzyna Myśliwiec